

हरीरुं रुरुकु केशयुक्तेवल्लस्तथा ॥ सर्वेषां वेशयुक्तो लक्ष्मणः परिकीर्तितः ॥ १२ ॥ सदाशिवस्तपोहं क
 दाद्या विष्टः शुकस्तथा ॥ उर्ध्वोपटो वामदेवः सद्योजातो ह्यधोरकः ॥ १३ ॥ तत्पुमान्द्रोहिणेर्विश्वदूषसा
 दि मुनिरेव च ॥ जैमिषिष्या ॥ रूपेण शेषमुद्रो प्रकीर्तितो ॥ १४ ॥ गनुडश्च त्रयश्च ॥ सन्यासः शतावनाः ॥ स्व
 जांबवस्यधिकवेशो लक्ष्म्याः शेषसमामता ॥ १५ ॥ नीलाभद्रा मित्रविंदा कोविंदी लेखणा तथा ज
 ववसाः किंचिद्गुणा देव्या वेशयुता अपि ॥ १६ ॥ देव्या वेशाहा सकां प्रधुमना मोहिना तथा धिका नेवता द
 श्रीयुता श्रीश्च पंचरूपा च वारुणी ॥ १७ ॥ सौपणी पावती चैव तिस्रः शेषाश्च तावनाः ॥ पुरंदरो मंदिर
 ज्ञोर्जुनो नरहरी नयक ॥ १८ ॥ वा नीगाधी विकूक्षिश्च कुशाघा इद्रुच्यते ॥ प्रधुमनयुक्तः प्रधुमनभक्तो
 यमुदरनिः ॥ १९ ॥ ब्रह्मरूपः साविः स्कंदश्च कुमो नः काम उच्यते ॥ शतावना पुमायाश्च काम इद्राधमोऽप्य
 तः ॥ २० ॥ अहंकारभवः प्राणः ॥ २१ ॥ सवेति गंजा प्राणैवायुर्गुर्विद्रि मध्यगः ॥ २२ ॥ गा
 तानो ब्रह्मा शायुद्राणां वायुयुक्तोऽथवागुहः ॥ अनिरुधयुक्ता वानुधे ॥ निरुधः कामर्नदनः ॥

कामान्यूनो धिको गुनोः ॥

न

कामार्थार मवती लक्षणेऽद्यादिरुपिणी ॥ तारावित्रो गदेसादि रूपाश्चानि हिस्मृता ॥ २३ ॥ स्वायं
 वो मनुदेक्षः षडन्योन्यं समामताः ॥ प्रवहासं च गुणतो धिका इद्राश्च तावनाः ॥ २४ ॥ भूता पिमानी प्र
 वहः सूर्यानुदिगुणाधिक ॥ जांबवा युयुधमो विदुरः सत्यजिद्यमः ॥ २५ ॥ ब्रह्मा विष्टश्च सुग्रीवो हरि
 युक्क कर्ण एव च ॥ एवं हि रूपः सूर्यः स्फूर्तिर्द्रो विष्टो गदवंशरी ॥ २६ ॥ शत्रु रूपा च चत्वारः ॥ प्रवहादिगुणा
 धिमाः महाक्षिपि वसुपेणश्च मीरुः ॥ शत्रु नरस्तथा ॥ २७ ॥ एते प्राग्वनुणाश्च द्रासादपादधत्त धमाः ॥ वड
 ता नाना रदो न्य नो वहन रूपा धिका मतः ॥ २८ ॥ धृष्टद्युम्नो लवो नील इत्याद्या निजसत्तिका ॥ जना व्याधेभि
 गुः प्राक्च त्रयोदक्षाश्च त्रयः ॥ २९ ॥ वनुणा त्यादतो न्यूनो मित्रानुदिगुणाधिकः ॥ कर्मर्ज्यश्च देवेषु
 गुणाधिक इतीदृशः ॥ ३० ॥ मनीचिनः र्यं गिरसो पुलस्त्यः पुलहः क्रतुः ॥ विश्वः श्रोत्रिश्च वैवस्वतमनु
 स्तथा ॥ ३१ ॥ नववल्हव वानित्यु मित्रा किंचिद्गुणाधिकः ॥ नायुगभीष्म शो मित्रः कृपीता राप्रकीर्ति
 ता ॥ ३२ ॥ महाबल उभुरिश्च त्रयुक्ताश्च दोक्तवः ॥ द्वावेतो मित्रैः पूर्व प्रावही च तथावना ॥ ३३ ॥

वायुयुक्ता वाहिकः सर्वप्रह्लादे नरदाधमः ॥ ४

चत्वार एते पर्जन्यादिगुणाः परिकीर्तिताः ॥ चतुर्दशो विष्णुः प्राकृ विष्णुः कसेनस्त ॥ ३३ ॥ मरुता
 पंचकं चैते मित्रा किंचिद्गुणाः ॥ ३४ ॥ उद्रयुग्मगदतश्च कथनो दोधनेश्वरः ॥ ३५ ॥ द्रोपाः प्राणो ध्रुवो को
 ग्निदेवो वस्तुविभावस्तुः ॥ ३६ ॥ वसुधेः सुभीतः प्राकृ ब्रह्मयुतेः धुनामकः ॥ ३७ ॥ नंदगोपः पुरोणा वस्तु
 सप्तकीर्तिताः ॥ ३८ ॥ रेवतो जो भवो भीमो वामदेवो वृषाकपिः ॥ ३९ ॥ अजेकपादहिर्बुधो बहुरूपो महानिति
 उद्रा एका दशैतेषु भरिः पूर्वमजेकपातः ॥ ४० ॥ सूरिश्रवाः सर्वत्रयुक्ते हिर्बुधो नुच्यते ॥ मूलमुद्र
 मृते ह्येते दशानुद्राः प्रकीर्तिताः ॥ ४१ ॥ शल्यपूर्वविष्णुपाक्षः कृपो विष्णुसुतः ॥ सहदेवः सोमदेव
 एतौ प्राकृ पत्रतापकः ॥ ४२ ॥ विष्णुपाक्षादयो नाम भेदेऽनुद्राः प्रकीर्तिताः ॥ विवरचानर्पमापूषा चष्टा
 चसविता भगः ॥ ४३ ॥ धाता पर्जन्यो वरुणो मित्रः शक्रमुक्रमः ॥ एतेषु कृष्ण जो भानुः सवित्रो
 उदाहृतः ॥ ४४ ॥ वीरमो नोयमा विष्णुः सावे परिकीर्तिताः ॥ एते हि वारादित्या मित्रं शक्रमुक्रमं ॥ ४५ ॥
 विवरचतचवनुर्पा पर्जन्यं च विनात्र पदं ॥ वायुयुक्तः पांडुराजः पनावह उदाहृतः ॥ ४६ ॥ संपाती केसरी

सु

१०/३

श्रीवेद्यासायनमः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥ ४७ ॥ नत्तानारायणं विष्णोरावेराचदिवौकसां ॥ अवतारं तारतम्यं
 दशयिष्ये न्यतस्त्विता ॥ मरुतः कर्मः क्रोडसिंघो वदुनामो च भागेव ॥ कृष्णवधो दत्तकल्की हयग्रीवो नैऋतः ॥
 वेदव्यासश्च वैकुण्ठः कपिलो रघुभरस्तथा ॥ नारायणो तापसश्च यज्ञो धन्वंतरीरस्तथा ॥ नानायणः कृष्ण
 श्रीपेद्रः सर्व एव हि ॥ एवमाद्याहदिः साक्षादनेतगुणमुच्यते ॥ ४८ ॥ श्रीभृङ्गिगंभिणीर्दीर्घा महात्मना
 श्वदक्षिणा ॥ जयंती जानकी सत्यानुगमीणी स्यादिकारमा ॥ ४९ ॥ विष्णोर्वैरायुतानेतगुण
 होना हनेः स्मृता ॥ सर्वदा सुरवरूपान् सर्वदा ज्ञानरूपिणी ॥ ५० ॥ विरिचश्च महानृवंता प्राणः सूत्रधारी च
 जिः मेधामुक्तिर्विष्णुभक्तिश्चैतवायुमेहप्रभुः ॥ ५१ ॥ बलरिदिति रजुयोगिः प्रज्ञाज्ञानं महाशुक्रः ॥ माहा
 शा च विज्ञाता वैराग्यो नोचनसुखः ॥ ५२ ॥ हनुमान् भीम आनंद इत्यादि बहूनि पिणो ॥ विष्णोर्वैरायुतानेतगुण
 प्रीतिरुत्तममिका ॥ ५३ ॥ विष्णुकन्ये प्रसेना च द्रोपदी का विज्ञातया ॥ चंद्रो नैऋतवायो नुभयोर्नैऋतः ॥ ५४ ॥

७३
१३५

५ कथ्यवाहो नहः सो मोयमश्चैवायमा तथा अग्निधाता बर्हिषदः सोमपा इति सप्तकं ॥ ५ ॥

वात
॥ ५ ॥

सावर्णिर्ब्रह्मसावर्णिर्ब्रह्मसावर्णिरेव च ॥ ५६ ॥ वेदे दक्षधर्माद्याः सावर्ण्येन सप्तकं ॥ कार्त्तवीर्येष्टयश्चै
व शशिबिंदुः प्रियव्रतः ॥ ५७ ॥ दौष्यंतिभरतश्चैव कुरुक्षेत्रे एव च ॥ रुषभाधरिणा हि प्राजिज्जन्माभवत्
स्तथा ॥ ५८ ॥ मां धातुं प्रादिराजानो विश्वावेशयुताः सदा ॥ कुबेरप्रमुखान्सर्वे विद्येशादधमामताः ॥ ५९ ॥
वायुपुंगवः हि कः पूर्वं प्रह्लादो भगवत्परः ॥ बलिर्द्रुतश्चैव विध्यति स्वतिनामकः ॥ ६० ॥ दिवस्पतिः शुचि
श्चैव गंधर्वेषु कृतथा ॥ बल्यध्याः कार्त्तवीर्याद्याः कर्मदेवाः प्रकीर्तिताः ॥ ६१ ॥ पावकाद्याः कर्मजाश्चैव ह
रातगुणाधमाः ॥ विद्येशादधमाः प्रोक्ताः पज्जन्मा दुत्तमाम ॥ ६२ ॥ शरभोर्केषु पज्जन्मो देवकीशामका
पु रा ॥ नंदस्त्रीरोहिणीवैवसुयैषा चैव सप्तैव ॥ ६३ ॥ अनिरुद्धस्य भाग्ये पि गंगावन्नुषासायकः ॥ पावका
दधमाः षट्स्युः स्वाहायाः द्विगुणाधिकाः ॥ ६४ ॥ पज्जन्मा दधमाः ॥ केचित् स्वहापा अधमामताः
स्वाहोषसो देवो गुणा पज्जन्मा द्विगुणाधमाः ॥ ६५ ॥ अभिमन्युः कुरुक्षेत्रे दधमं नैद्राश्वियुग्वधः ॥ उष
सश्चाधिकः प्रोक्तः स्वाहापा अधमो मतः ॥ जनार्धस्य पुत्री च शाल्यस्य च तथात्मजा ॥ उषे नृप

सं

श्विभायोषातस्या अध्वरः शनिः ॥ ६५ ॥ शनेश्च पुष्पः न्यूनोऽप सस्तु दशधिमः ॥ आजानजा अनारया
ता देवा देवकुलोद्भवाः ॥ ६६ ॥ विनोऽश्वोद्भवा विष्टः स जयो होतुं बुद्धः ॥ ६७ ॥ जनमेजय आ विष्टस्य एषा
चित्ररथपुत्रा ॥ दमघोषकवधो द्वौ दनुर्गंधर्व उच्यते ॥ ६८ ॥ ब्रह्मार्जुनः सुवा विष्टो ह्यकूतः प्राद्विशो
रकः ॥ वायुपुंगवतनाष्टस्तु दधतनाष्टाभिधः पुरा ॥ ६९ ॥ नक्रस्तथा वह विष्टो दधतदो ह्यहः पुना ॥ विना
दः प्राग्विव हसुक् हाहा देवस्य गायकः ॥ ७० ॥ नंददंष्ट्रिजगनो विद्याधन उदाहृतः ॥ उग्रसेन
स्तु गसे नोर्गंधर्वः समुदाहृतः ॥ ७१ ॥ युधामन्युधोतयुक्ते विश्वावस्वभिधः पुरा ॥ उत्तमोजास्य
मांशुयुक्ते चैव परावसुः ॥ ७२ ॥ सत्यजित्प्राजि मत्रयुक्ते श्वित्रसेनो महाबलः ॥ तथापने च गंधर्वा
गोपालबलपूर्वका ॥ ७३ ॥ तथोर्वरपाचस्य रसः सैरंध्रीपिंगलापुरा ॥ नकुलस्त्रीपार्वतीया
सा पूर्वतु तिलोत्तमा ॥ ७४ ॥ कृष्णांगसंगयोग्या प्राक् रावनी चापराः रिक्त्रपः ॥ विश्वामित्रवसिष्ठा

दिवर्जिताः ऋषयो रिवल्गः ॥ ७५ ॥ श्रीः कृषोऽशमाहस्त्रं स्त्रियः प्राक् वदितुं पुत्रकाः ॥ कश्चिदुदत्त
 पुत्राया तस्मा मध्ये गुणाधिका ॥ ७६ ॥ पवमानः क्रथो दौ प्राक् पवमानो ग्निजः स्मृतः ॥ कोऽग्निजः
 पुग्निजः शुंधुः शुचिः प्राक् शुचिर्गनिजः ॥ ७७ ॥ तुंबुवादिशतं चैव पुर्वं शपाद्य पूसन सस्तया ॥
 ऋषयश्चैव सिद्धा दीनृते अजाना ज्ञास्यताः ॥ ७८ ॥ अग्निपुत्राः पावको ना आजानेयाः स
 मामताः ॥ कार्त्तवीर्यादिना ज्ञेया अजानेयाः शतावराः ॥ ७९ ॥ आजानेभ्यस्तु पितरस्य मभ्यो
 न्ये शतावराः ॥ पितरो देवगंधर्वा अष्टौ त्रशतैर्विना ॥ ८० ॥ तेषामनुष्य गंधर्वास्तोभ्यः सुश्रव
 वर्त्तिनः ॥ ८१ ॥ तेषामनुमानुषा श्रेष्ठाः क्रमाच्चतुर्गुणाधमाः ॥ ८२ ॥ दशप्रमतिशास्त्र सुलब्धि
 तामना पाहि हने प्रवेशन सुतारतम्यं जलजानि नलानि च ॥ विनिमय विनिधुष्य सज्जन पनक्ष

श्वेतस्त्रयो मनुन एव च ॥ चे कितानः प्राक् प्रतिभो विष्टुः सौम्यठ्यते ॥ ८५ ॥ गजः प्राणोगवाक्षस्तु
 प्रागापानो मनुस्तुतः ॥ गवयः प्राग्व्याननामा ऋषः पूर्वमुदानकः ॥ ८६ ॥ शर्वत्रातो गंधमादो द्वौ समानुदुह
 तः नागश्च रुक्मश्चैव देवदत्तो धनंजयः ॥ ८७ ॥ कुतिसोजः पुत्राकूर्मः उदुहश्च पतः ॥ आवहो विवहश्च
 वसंवहश्च तथापने ॥ ८८ ॥ विना प्राणं च प्रवहं मनुतो ह्यत्र कीर्त्तिताः ॥ मनुतो पंचक्रान्ते मनुतो ल्पगुणा मसाः ॥
 ८९ ॥ प्रतिविंध्यः श्रुतः सोमः श्रुतकीर्त्तिस्तथैव च ॥ शतानीकः श्रुतः कर्मापि चैतौ द्वौ पदी सुताः ॥ ९० ॥ स
 माविष्टाश्चिन्नरथाभितां न्नाभ्यां तथैव च ॥ किशोरगोपाल बलैः धर्मभीमार्जुनादिभिः ॥ ९१ ॥ द्वौ पदेयाः
 कैकेयपाः प्राक् विश्वेदेवा ता सुतः ॥ इन्द्रपुग्विविदो मैदो नकुलः सहदेवकः ॥ ९२ ॥ त्रिशिरवो विष्णोरिष्टे नि
 धश्चिनो परिकीर्त्तितौ ॥ कामयुग्वश्चुवः हश्च कुमुदः काक्ष एव च ॥ ९३ ॥ तैवैजयंतः पूर्वस्यां सर्वे ॥ श्री
 द्रजयवहि ॥ घावाष्टिर्व्यावः सवः पितृणां पतयेस्तथा ॥ ९४ ॥ विद्येश प्रमुखाः सर्वे मित्राः केचिदुपा
 धिमाः ॥ पावको ग्नेः प्रथमजः उचथ्यश्च वनजः तथा ॥ ९५ ॥ नैवतश्चोक्षुषश्चैव स्वानो विषंठो नमः ॥
 स्वामंभुवस्ता ॥ पसः चैव स्वतमनुस्तथा

प्राणादिपं
 सकंचैव

पितरस्तेभ्यः पंचराहु एतौधिकाः॥ रुद्रपुत्रा अप्सरसः ताभ्योपि द्विगुणाधिकाः॥ ५॥ उवाजा
नजानृष्यशीतिस्तुर्वीदिशतंतथा॥ उर्वरपाद्या अप्सरसः शतमाजानजाः स्मृताः॥ ६॥ अग्नि
पुत्राः पावकान्ये आजानजसमामताः॥ तएव शतसंपुत्रे व्यष्टसाहस्रसंख्यकाः॥ ७॥ रुद्रस्य
वनितास्तत्र करो नुरुक्षष्टु जौत्तमा॥ किंचिदेव यशोदासा धनात्ताजानेजाधिका॥ ८॥ ततोप्यदिति
पुरुष्ठातस्याः कश्यपपुत्रमः॥ आजानजेभ्योप्यवनः पुष्कनः कर्मपालकः॥ ९॥ तस्मादुच्चः शनि
स्तस्मादुषानामामिकाधिका॥ पुष्कनासादशगुरो उच्चातस्याबुधोधिकः॥ १०॥ बुधास्त्वाहापि
कानिर्यमुषसस्तु तथाधिका॥ स्वाहायाः उत्रमाः केचित् शतव्यादेवसर्गिणः॥ ११॥ ततोप्युच्च
उषागंगासंज्ञार्पेर्जन्यशामला॥ नोहि क्षीतिषडेतनुस्वाहायाः द्विगुणाधिकाः॥ १२॥ ततोधिकाः

कर्मदेवाकार्त्तवीर्यपृथुर्गयः॥ रात्रिबिंदुश्चमांधानादौष्यतिमरतस्तथा॥ १३॥ ककुत्स्थो न्यश्च
भनतः प्रियव्रतपनीक्षितौ॥ इत्यादि राजशतकं सप्तेंद्राबलिपूर्वकाः॥ १४॥ मनवोदशचैक
व्यकर्मदेवा इति स्मृताः॥ उचथ्यच्यवनोष्टोचर्गधर्वाः पितृसप्तकं॥ १५॥ प्रल्हादः प्रपावक
श्चेतिसप्तत्रिंशोत्तनाशर्वा॥ कलीनाजशतांतश्चेतेषट्त्रिंशोत्तराः शतं॥ १६॥ सोम आजान
जभ्यस्ते सर्वशतगुणाधिकाः॥ उक्तास्ततोधिकाः केचित् शतव्यादेवजातयः॥ १७॥ ततोधि
काः शतस्थांतर्गतानवतिदेवताः॥ उद्राएकादशादित्याएकादशहरिविना॥ १८॥ विश्वेदेवाद
शाष्टौच वसवोमनुतस्तथा॥ प्रधानवायनासार्वपंचाशसितरस्त्रयः॥ १९॥ रुभवश्च त्रयोवा
वापृथिव्यावश्विनौ तथा॥ एते शतस्थास्तन्मध्ये आदिसानांचतुष्टयं॥ २०॥ विवरचदिंद्रवपुषा

मित्रा इति सदा शिवः ॥ उद्दण्डको वसुश्चाग्निः प्रधानस्तैजसस्तथा ॥ २१ ॥ प्रवहश्चेति मनुत्रयश्च
 तनवो त्रिमाः ॥ पर्जन्यो धम उद्दिष्टस्ततो नवतिरीरिताः ॥ २२ ॥ प्राणाद्याः पंचमनुत्रयस्तन्मध्ये किं
 विद्रुतमाः ॥ विश्वक्सेनो धनपतिगणेश इति च त्रयम् ॥ २३ ॥ समाः रातरैस्तत्रापि स्वपत्न्यपुत्रस्य
 श्वेनो ज्ञेयो कतिपयन्यूनचत्वारिंशद्गुणाधिको ॥ २४ ॥ ततोऽप्युच्चा प्रावही च तानामित्रो च नि
 र्हीतिः ॥ चत्वार एते पर्जन्या कथिताः द्विगुणाधिकाः ॥ २५ ॥ मनीचिनः त्र्यंशो नसौ पुलस्त्यः पुलस्त्यः
 कतुः ॥ वसिष्ठश्चेति विधिज्ञाः सप्त वैवस्वतो मनुः ॥ २६ ॥ विश्वमित्रश्चेति नवमित्रादिभ्यो धिक्
 मताः ॥ अग्निर्होतुः प्रसूतिश्च मरीच्यादिभ्योऽनुत्तमाः ॥ २७ ॥ मित्रादेर्द्विगुणोऽकृष्टास्वाहातोऽष्ट
 गुणो नलः ॥ तेष्वधिका नारस्तु नानदा द्विगुणो धिक् ॥ २८ ॥ तृतीयांशो धिक् सोमनेः गगायाः

या व्यासनाटप्रशिष्य इति विठलोपकंठमाला अध्यात् ॥ ८० ॥ सर्वोत्तमो विष्णुवथो नमा च ब्रह्मा
 च वायुश्च तदीये पत्न्यौ ॥ अन्ये च देवाः सततं प्रसन्ना हरेः सुभक्तिममसां दिशतु ॥ ८१ ॥ तारतम्या
 दिसद्रत्नमालामुक्तिसुरवप्रदा ॥ पाठास्तु तेष्वविद्वद्भिर्धार्थ्यैर्यह ॥ ८२ ॥ इति सर्वदा ॥ इति
 तारतम्यं संपूर्णं श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीवेदव्यासाय नमः ॥ श्रीशंभुना रायणं
 नत्वा पूर्णप्रज्ञं तथा गुह्यं नू ॥ वक्ष्ये श्रीमध्वशास्त्रोक्तं तारतम्यं यथा मतिः ॥ १ ॥ विष्णुभक्तेष्वयं
 धमास्तु वनाजंगमात्ततः ॥ उत्तमामानुषाकृष्टाः तत्राप्युच्चास्ततो धिकाः ॥ २ ॥ नृपाश्च त्रिगुणै
 स्तेभ्यो गंधर्वा मानुषात्मकाः ॥ शतोत्तरास्ततो देवगंधर्वास्तु शताधिकाः ॥ ३ ॥ अष्टोत्तरशतं
 स्युक्तास्ततो नरास्तकोटयः ॥ चतस्रश्च तथा ज्ञेयाः तेष्वष्टशतं गुणोत्तराः ॥ ४ ॥ चित्वाश्च वयाः

